

OBSAH

1

POČÁTKY LIDSKÉ CIVILIZACE

4,5 mil. – 3000 př. n. l. 12

Úvod a časová tabulka 14

Naši vzdálení předkové 16

Genealogie člověka od našich nejstarších předchůdců po Homo sapiens.

Způsoby komunikace 20

Čbjevení řeči, jazyka a uměleckých schopností u prvních lidí.

Doba ledová 22

Změny klimatu, které začaly před 1,5 milionem let, a jejich dopad na člověka.

Pryč z Afriky 24

Migrace člověka z Afriky, které vytvořily osídlení celého světa.

Lovci a sběrači 30

Profesionální způsob života – sběr plodů a lov pro obživu.

Duchovní svět 32

Rané rituály a víra v posmrtný život.

■ RANÉ SPOLEČNOSTI 34

První země 36
Vývoj společnosti založených na zemědělství a domáckém životě.

Život ve vsích 38

Kulturní plodná a chov dobytka vedly k prvním uselým společnostem.

Obřady a rituály 40

Rozšíření tajemství megalitických staveb, jako je Stonehenge.

Ušlechtilý kov 42

Důsledky objevu zpracování ková, od počátku mědi po dobu bronzovou.

Městské plánování 44

Vývoj stále komplexnějších a více expandujících společností.

VLÁDCE A STA-ROBYLÉ ŘÍŠE

3000 – 700 př. n. l. 46

Úvod a časová tabulka 48

Zdraví a nemoc 52

Nemoc a první pokusy pochopit její příčiny a léčit je.

Kalébkba civilizace 54

Vznstup složité strukturovaných společností starověké Mezopotámie mezi řekami Eufratem a Tigrisem.

Božští faraonové 56

Egyptská Stará říše, která se rozvinula na březích Nilu ve 3. tisíciletí př. n. l. a byla svědkem starby pyramid.

Tajemství údolí Indu 58

Města a civilizace v údolí Indu.

Čína v době bronzové 60

Dynastie Šang přinesla dva důležité objevy: písmo a zpracování bronzu.

Pisní do hlíny 62

Písmo se vyvinulo nezávisle na sobě v různých civilizacích, například jako hlínové písmo nebo hieroglyfy.

Egypt v čase řádu i chaosu 64

Vznstup a pád starověkého Egypta od Nové říše po třetí předhradnou dobu.

■ RAMESSE II. 66

Usirova říše 68

Kult boha Usira a rozšíření rituály zblývající se smrti a posmrtným životem ve starověkém Egyptě.

■ EGYPTSKÉ ARTEFAKTY 70

Stavby pro věčnost 72

Architektura starověkých říší od monumentálních hrobek Egypta po mezopotámské ziklady.

Lid Jógúára 74

První velké civilizace Mezopotámie a Jbri Ameriky – Ósmékové a Chavín.

První civilizace Evropy 76

Místní kultura, která vzbudila na největším řeckém ostrově v době bronzové.

Konec doby bronzové 78

Diplomatika a obchodní spojení civilizací ve Středozemí doby bronzové a jejich zřehdný kolaps.

Vládcové doby železné 80

Aperká říše, domnělní vehtoc. Společná výchoba po dvě stě let od 9. století př. n. l.

Dobytí moře a pouště 82

Skládá se obchodních tras, které se vyvinuly ve Středozemí a naplňl, posušilmi Afriky a Asie.

3

FILOZOFIE A VÍRA

700 př. n. l. – 600 n. l. 84

Úvod a časová tabulka 86

Hranice moci 90

Jak rozšířel starověké Řše Eurásie uvělelo přiblížení prosodfci.

Perská říše 92

Perská acháeménovská říše, která se rozkládala v zhrnul nevolném rozsahu od Asie po Středozemí.

Řecké městské státy 94

Městské státy starověkého Řecka, především Athény, Sparta a Korint.

■ ALEXANDR VELIKÝ 96

Řekové v Asii 98

Následky ústupu Alexandra Velikého a asijské kultury, které byly ovlivněny řeckým myšlenkám.

Počátky demokracie 100

Vývoj demokracie ve starověkých Athénách, jejíž základy inspirovaly nejbližší současnou formu vlády.

Od mýtu k historii 102

Znovobjevení písmo ve starověkém Řecku a přechod od ústní historie k písemnot.

Triumfy řecké vědy 104

Kařeny moderních vědeckých metod lidí u starověkých Řeků, kteří hledali logická vysvětlení záhad lidského života.

Počátky Říma 106

Od skromných začátků po mocné město ovládající světovou říši.

■ GAIVS IULIVS CAESAR 108

Od republiky k císařství 110

Římská říše vedla ke vzniku pozoruhodné kultury, jejíž vlv je patrný dodnes.

Římská armáda

114 ■ **BITVA U MILVIJSKÉHO MOSTU**
Struktura a organizace profesní vojenské armády.

116 ■ **Klasické umění**
Sochařství, literární, malířství, mozaiky a architektura starověkého Řecka a Říma.

118 ■ **Řecký a římský Egypt**
Egypt se mění z říšy ovládnutého království v římskou a později byzantskou provincii.

120 ■ **KLEOPATRA VII.**

122 ■ **Perské obrození**
Perse po řeckém období – perská egypťan a období Šásánovců.

124 ■ **První indická říše**
Vláda Mauryů nad indickým subkontinentem a vzestup buddhismu.

126 ■ **Sjednocení Číny**
Období velkých států a sjednocení za dynastie Čchi.

128 ■ **Centralizovaný stát**
Čína dynastie Čchi a vývoj vrozené vládnoucí úřednického státu.

130 ■ **Klasické myšlení**
Vývoj klíčových filozofických myšlenek ve starověkém Řecku, dle Sokrata, Platóna a Aristotela.

132 ■ **Širý svět**
Síli obchodu a kulturní výměna unavil spojenci napětí celým starověkým systémem.

134 ■ **Keltští válečníci**
Sílění kulturní kultury Evropsou vedle ke kontaktům s Římany, Říky a Keltovými.

136 ■ **KELTSKÉ ZPRACOVÁNÍ KOVU**

138 ■ **Kočovníci ze stepí**
Kmeny rodučích stepí Eurasie – Skythové a Kuzáni.

140 ■ **Rané americké civilizace**
Kultury Mezozemní a Jižní Ameriky – Mayové, Zapotékové a kultura Nazca.

142 ■ **Bohové a bohyně**
Polyteistická náboženství a pantheonů bohů starověkého světa.

144 ■ **Síření náboženství**
Vznik a expanze největších světových náboženství.

Úpadek a zánik?

148 ■ **Korint: Římské říše, změna rozložení síl na Západě a vzestup křesťanství**

150 ■ **Byzantské říše na Východě**

VÁLEČNÍCI, CESTOVATELÉ A VYNALEZCI

600–1450

152 ■ **Úvod a časová tabuška**

154 ■ **Šíření vzdělanosti**
Křesťanská vzdělanost a šíření myšlenek na západ.

158 ■ **Zlatý věk čínské říše**
Čínská dynastie Tchang znamená obrovský rozkvět čínské kultury.

160 ■ **Dynastie Sung**
Čína dynastie Sung je dobou povstání a zásochých reformem.

162 ■ **ČINGIŠCHÁN**

164 ■ **Dynastie Ming**
Za dynastie Ming se hlavním městem Číny stává Peking a je vystavěna Velká čínská zeď.

166 ■ **Nástup samurajů**
Vznik Šógunátu a napětí vojenské vrstvy v Japonsku.

170 ■ **Sředověká Korea**
Vznik kultovní Čoson, které zemi ovládla až do japonské okupace roku 1910.

172 ■ **Zapomenuté říše**
Křesťanská říše, říše Pagan, Dai Viet a další zánik impéria jihovýchodní Asie.

Vzestup islámu

174 ■ **Rozdílní muslimské víry**
po Muhammabově smrti po světě.

178 ■ **POKLADY ISLÁMU**

180 ■ **Dilliský sultanát**
V severní Indii vzniklo významné muslimské kulturní.

182 ■ **Na jih od Sahary**
Obchodní centra a říše Abídy jako Velká Zambabwe, Songhaj a Malí.

184 ■ **Hedvábná stezka**
Nejvýznamnější obchodní cesta 13.–14. století, která spojovala Evropu s Dálným Východem.

186 ■ **Černá smrt**
Mor zúčastňoval ve 14. století většinu část Evropy.

188 ■ **Sředověká Evropa**
Vznik Světé říše římské a zrod feudálního systému v Evropě.

192 ■ **BITVA U HASTINGSU**

194 ■ **Moc a sláva**
Moc římskokatolické církve ve středověké Evropě.

198 ■ **Byzantská říše**
Velká říše Východu s centrem v Konstantinopoli.

200 ■ **Křížové výpravy**
Náboženské války o nadvládu nad Svatozemí (Pálestinou)

202 ■ **Nájezdníci a obchodníci**
Vikingové – válečníci ze Skandinávie se rozšířili po celé Evropě.

204 ■ **BITVA U AJN DŽALÚTU**

206 ■ **Vzestup osmanské moci**
Vznik Osmanů říše, založené románskými válečníky v Anadolii.

208 ■ **Města a obchod**
Rozkvět obchodu a městských států, např. Benátky a Janova, ve středověké Evropě.

210 ■ **Předkolumbovská Amerika**
Bohaté a rozvinuté společnosti Mayů, Aztéků a Inků.

214 ■ **OD AZTÉKŮ PO INKY**

RENEŠANCE A REFORMACE

1450–1750

218 ■ **Úvod a časová tabuška**

220 ■ **Objevné plavby**
Evropské výpravy kolem světa a objev Nového světa.

224 ■ **ISABELA KASTILSKÁ**

226 ■ **KOLUMBUS PŘISTÁL NA KARIBSKÝCH OSTROVECH**

228 ■ **Dobytí Ameriky**
Spanělské conquistadorů ve Španělské a Staré Americe.

230 ■ **Velká výměna**
Vzájemná rozsáhlá výměna rostlin, živočichů a chorob mezi Evropou a oběma Amerikami.

232 ■ **Španělské stříbro**
Objev a využití obrovského přírodního bohatství Jižní Ameriky.

234 ■ **Otcové pouťníci**
Náboženská upřícnost, kteří se stále zakládali USA a jejich kolonie utvářely šon budoucímu osídlování.

236 ■ **Obchodní impéria**
Rozšířila evropská obchodní impéria mezi 15. a 18. stoletím expandovala do Afriky, Asie a Ameriky.

238 ■ **Tři císaři**
Dobrá prosperita, kdy Čína dosáhla největšího územního rozsahu.

240 ■ **Japonsko v období „velkého míru“**
Období Edo, kdy se Japonsko zcela izolovalo od zbytku světa a rozvinulo jedinečnou kulturní identitu.

6

PRŮMYSL A REVOLUCE

- Velcí Mughalové** 244
Říše, která na svém vrcholu ovládala více než 100 milionů lidí žijících po celém indickém subkontinentu.
- Osmanská říše** 246
Vrchol a počátek úpadku Osmanské říše.
- BITVA U LEPANTA** 248
- Renesance** 250
Pozoruhodný rozkvět evropského umění, kultury a architektury 15.–16. století.
- LEONARDO DA VINCI** 254
- Reformace** 256
Ohromné náboženské změny, které proběhly po celé Evropě v 16. století.
- ALŽBĚTA I.** 260
- Třicetiletá válka** 262
Nejhorší a nejnirovnější válka, jakou svět do té doby zažil.
- Anglická občanská válka** 264
Válka mezi parlamentem a monarchií, která změnila tvář Anglie.
- Vědecká revoluce** 266
Základní průlom ve vědě a technice, který změnil naše chápání světa a člověka ve vesmíru.
- ZEMĚTŘEŠENÍ V LISABONU** 268
- Osvícenství** 270
Intelektuální hnutí zrozené z vědeckých metod, které se odvíjelo zpočátku v dosovných předsvětcích.
- Evropské válečné umění** 272
Válka se stala hlavně metodou prosazování obchodních zájmů, proto se zdokonalily i vojenské strategie.
- ZBRANĚ A ZBROJ** 274
- Rozvoj kapitalismu** 276
Vznik ekonomiky volného trhu a počátky moderních finančních institucí.
- LUDVIK XIV.** 278
- Obchod s otroky** 280
Kruhy obchodu posílají 100 milionů Afričanů přes Atlantik na otročskou práci na plantážích.
- Objevné plavby v Tichomoří** 282
Evropské objevy a kolonizace Tichomoří byly základem pro přetváření národních zeměpisných dělení.

- 1750–1914** 284
- Úvod a časová tabulka** 286
- Potravinová revoluce** 290
Náhlý nrozbah počtavy měl za následek růst celosvětové populace.
- Průmyslová revoluce** 292
Technický a sociální vývoj změnil západní společnost za zemědělskou v průmyslovou.
- První světový konflikt** 296
Sedmiletá válka – první konflikt, který zasáhl všechny kontinenty.
- Vyhlášení americké nezávislosti** 298
Válka mezi americkými koloniemi a Velkou Británií, jejíž výsledkem byl vznik USA.
- DOBYTÍ BASTILY** 300
- Revoluce ve Francii** 302
Náhlé události a teror ovládly Francii koncem 18. století.
- NAPOLEON BONAPARTE** 304
- Napoleonské války** 306
Francouzské impériální ambice za Napoleonaova císařství.
- WILLIAM WILBERFORCE** 308
- Posouvání hranic** 310
Američtí pionýři a jejich „zjevné posádky“ osídli celý kontinent.
- AMERICKÉ INDIÁNSKÉ KULTURY** 312
- Americká občanská válka** 314
Konflikt, který rozdělil USA v letech 1861–1865.

- ABRAHAM LINCOLN** 316
- Osvobození Latinské Ameriky** 318
Boj za svobodu ve španělských a portugalských koloniích, žití Ameriky.
- Bílá místa na mapě zmizela** 320
Doklazení mapy světa v 18. a 19. století.
- Městský život** 322
Rozvoj měst po celém světě v 19. století.
- Boj s nemocemi** 326
Nové vědomosti o anatomii, medicíně, infekcích a nemocích.
- Vlastenectví** 328
Idea nacionalismu v Evropě a USA a její odlišnosti.
- Změněná Evropa** 330
Změny v mapě Evropy v průběhu 19. století.
- KARL MARX** 334
- Proletáři všech zemí, spojte se!** 336
Politická hnutí, jejichž cílem byla organizace síly dělnické třídy a požadavek sdílení výrobků průmyslové revoluce.
- Romantismus** 338
Myšlenky sebevyjádření a imaginace zvedly praporek mezi vědou a uměním.
- Vznik druhů** 340
Charles Darwin a evoluční teorie.
- Věda versus bůh** 342
Velký nástoobitá postavila vědu proti náboženství.
- Geniální vynálezy** 344
Rozvoj techniky v 19. století.
- Imperiální svět** 346
Říše, které dominovaly nad světovou koulou roku 1900.
- KRÁLOVNA VIKTORIE** 348
- Koloniální odpor** 350
Vztahy mezi koloniálními mocnostmi a postkoloniálními národy Tichomoří a jihovýchodní Asie.
- Britská indíe** 352
Indie jako národní koruna Spojeného království.

- Opiové války** 354
Dva konflikty mezi Velkou Británií a Čínou v 19. století napomohly rozkladu staré Číny.
- Vycházející slunce** 356
Japonsko se po staletích izolace zahájilo industrializací a expandující moderní vědou.
- Mladoturecká revoluce** 358
Muslimský svět na konci 19. století ve vztahu k modernizaci a Západu.
- Rvačka o Afriku** 360
Poslední období světové evropské kolonizace Afriky.

OBYVATELSTVO A MOC

- 1914 – současnost** 362
- Úvod a časová tabulka** 364
- ATENTÁT V SARAJEVU** 370
- Velká válka** 372
První světová válka (1914–1918) zdevastovala Evropu.
- Ruská revoluce** 376
Deset dní, které ovládly světem – konec carské v Rusku a vznik prvního komunistického státu.
- JOSIF STALIN** 378
- Srp a kladivo** 380
Sovětský experiment – kolébkavace, industrializace a státní síla.
- SOVĚTSKÁ PROPAGANDA** 382

Velká hospodářská krize Globální ekonomická krize začala krachem na newyorské burze.	384	■ KENNEDYHO SMRT Výva la Revolución Revoluce a lidová hrud, která změnila Latinskou Ameriku.	420	Rozvoj a pád apartheidu Konec systému apartheidu a nový začátek v Jižní Africe.	454	Jižní Amerika Kolumbie, Venezuela, Guyana, Surinam, Ekvádor, Peru, Bolívie, Paraguay, Chile, Uruguay, Argentina	493
Fašismus Vzrůstajícího v německých částech Evropy, spojený s militarismem a silní kontrolou všech aspektů společnosti.	386	■ BERLÍNSKÁ ZĚď Studená válka a pop-music – desetiletí, které změnila postaje.	426	„Ekonomičtí tygři“ Asijský ekonomický boom.	456	Evropa Velká Británie, Itálie, Francie, Německo, Španělsko, Arabie, Portugalsko, Itálie, Velká Británie, San Marino, Malta, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Slovensko, Rakousko, Německo, Nizozemsko, Belgie, Lucembursko, Iránsko, Norsko, Švédsko, Dánsko, Finsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Moldánsko, Bulharsko, Chorvatsko, Bona a Hercegovina, Srbsko, Černá Hora, Moldávie, Albánie, Kypr, Řecko, Rusko, Ukrajina, Bělorusko	501
Válka ve Španělsku Konflikt mezi fašisty a komunisty rozdělil Španělsko.	388	■ ADOLF HITLER Březňák (Blesková válka) Jak Hitler prosel západní Evropou v prvních dnech druhé světové války.	428	Moderní technologie Inovace, které změny 20. a 21. století.	458		
■ STALINGRAD Totální válka Válka v Atlantiku a severní Africe a obrat boje proti Hitlerovi.	394	■ MARTIN LUTHER KING Občanská práva Nemalý boj za práva černocho v USA a obří hrud za lidské práva.	432	Nasytit svět Revoluce v biotechnologiích, které podpořila zemědělskou produkci pro celém světě.	462		
■ DEN D Holocaust Masové vražedné bezprecedentního rozsahu – nacistické vyhlazovací táboře.	400	■ NEPOKOJE V SEVERNÍM IRSKU 30 let náboženské kontroly mezi katolíckými nacionalisty a protestantskými unionisty v Severním Irsku.	436	Světové zdraví Užasně pokroky v lékařství zlepšily naše zdraví, ale objevují se nové nemoci.	464		
Válka v Tichomoří Tichomořská válčná scéna od Pearl Harboru do roku 1945.	402	■ DIKTATURA A DEMOKRACIE Politika a společnost Latinské Ameriky ve 2. polovině 20. století.	438	■ 11. ZÁŘÍ 2001 Války v Perském zálivu Války proti Iráku.	466	Afrika Maroko, Alžírsko, Líbye, Niger, Čad, Svádán, Egypt, Mauránie, Malí, Burkina Faso, Kapverdské ostrovy, Senegal, Gambie, Guinea-Bissau, Guinea, Libérie, Sierra Leone, Pobřeží Slonoviny, Ghana, Togo, Benin, Nigérie, Kamerun, Rovinná Guinea, Světí Tomáše a Princův ostrov, Gabon, Slibedánská republika, Kostická republika, Demokratická republika Kongo, Eritrie, Džibutsko, Etiopie, Somálsko, Keňa, Uganda, Tanzanie, Rwanda, Bursko, Angola, Zambie, Malawi, Mosambik, Madagaskar, Komory, Mauritius, Seychely, Namálie, Botswana, Zimbabwe, Jižní Afrika, Svazjsko, Lesotho	548
■ HIROŠIMA Studená válka Rozdělení světa na komunistický Východ a kapitalistický Západ.	404	■ ROPNÁ KRIZE Vzrůstající spotřeba ropy a závidost na jejích dovozu z ciziny obrátil pozornost na Sřídni východ.	440	Klimatické změny Oteplování světa jako výsledek lidské činnosti.	476	Asie Turecko, Gruzie, Arménie, Ázerbajdžán, Sýrie, Libanon, Jordánsko, Izrael, Saúdská Arábie, Jemen, Omán, Spojené arabské emiráty, Bahrajn, Katar, Kuvajt, Irák, Írán, Kazachstán, Libečstán, Turemánsko, Kyrgistán, Tadžikistán, Afghánistán, Pákistán, Indie, Nepál, Bhútán, Šrí Lanka, Maledivy, Bangladéš, Mjanmarsko, Čína, Mongolsko, KLDR, Jižní Korea, Japonsko, Thajsko, Laos, Kambodža, Vietnam, Malajzie, Singapur, Filipíny, Bursko, Indonézie, Východní Timor	562
■ MAHÁTMA GÁNDHÍ Rozdělení Indie Nezávislost na Velké Británii vede ke vzniku Indie a Pákistánu.	408	■ FRÁNSKÁ REVOLUCE Pláň režimu podporovaného USA a vznik fránské národní republiky.	442	Zmenšující se svět Díky technickým inovacím už čis a vzdálenost nepou přeházkou a vzniká nová globální společnost.	478		
■ ROZDĚLENÍ INDIE Nezávislost na Velké Británii vede ke vzniku Indie a Pákistánu.	410	■ VÁLKA V AFGHÁNISTÁNU Ruská invaze do Afghánistánu a desetiletí trající válka, která následovala.	444	■ PERESTROJKA Michail Gorbačov a konec Sovětského svazu.	476		
Konec koloniální ery Uplatňování práva na nezávislost koloniemi v Africe, na Sřídni východě a v jihovýchodní Asii.	412	■ ZVEDNUTÍ ŽELEZNÉ OPONY Konec východního bloku jako sovětských satelitů.	448	■ SEVERNÍ A SřÍDNÍ AMERIKA USA, Kanada, Mexiko, Guatemála, Belize, Honduras, Salvador, Nikaragua, Kostarika, Panama, Kuba, Jamajka, Haiti, Dominikánská republika, Barbárie, Antigua a Barbuda, Si, Křesťof a Nevis, Dominika, Sv. Lucie, Sv. Vincenc a Grenadiny, Barbados, Grenada, Trinidad a Tobago	480	Austrálie, Oceánie, Antarktida Australie, Nový Zéland, Papua-Nová Guinea, Pákistán, Mikronésie, Nauru, Marshallovy ostrovy, Kiribati, Salomonské ostrovy, Vanuatu, Tuvalu, Samoa, Fidži, Tonga, Antarktida	588
Zaslibená země Vznik státu Izrael a jeho dopad na politickou situaci Blízkého východu.	414	■ ALBERT EINSTEIN Americký sen Ekonomický boom a masová výroba zárjem tábořeby poválečných USA	452	■ SEVERNÍ AMERIKA USA, Kanada, Mexiko, Guatemála, Belize, Honduras, Salvador, Nikaragua, Kostarika, Panama, Kuba, Jamajka, Haiti, Dominikánská republika, Barbárie, Antigua a Barbuda, Si, Křesťof a Nevis, Dominika, Sv. Lucie, Sv. Vincenc a Grenadiny, Barbados, Grenada, Trinidad a Tobago	482		
■ ALBERT EINSTEIN Americký sen Ekonomický boom a masová výroba zárjem tábořeby poválečných USA	416		450				
418			452				

DĚJINY STÁTŮ